

УДК 657.471.72.(043.2)

Соловей Н.В.

ПРОБЛЕМИ РОЗПОДІЛУ ЗАГАЛЬНОВИРОБНИЧИХ ВИТРАТ

В даній статті розглядаються проблеми розподілу загальновиробничих витрат.

Ключові слова: загальновиробничі витрати, облік, розподіл.

В данной статье рассматриваются проблемы распределения общепроизводственных расходов.

Ключевые слова: общепроизводственные расходы, учет, распределение.

Постановка проблеми. Загальновиробничі витрати займають значну частину у складі виробничих витрат підприємства, тому питання розподілу цих витрат є необхідним та нагальним. Загальновиробничі витрати поділяються на постійні та змінні підприємством самостійно, оскільки в П(С)БО не зазначено чіткого переліку саме змінних і постійних витрат. Від правильного розподілу загальновиробничих витрат залежить, яка їх частина буде списуватися на витрати виробництва, а яка включатися до собівартості реалізованої продукції.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми загальновиробничих витрат розглядали М.Г. Чумаченко, С.Ф. Голова, П.Й. Атамаса, В.Д. Новодворського, Л.В. Панферова, Ю.О. Соколова, Ч. Хорнгрена, Д. Фостера, Дж. Ріса, В.С. Лень та інші. Ці вчені приділили значну увагу саме обліку та розподілу загальновиробничих витрат.

Невирішена раніше частина загальної проблеми. Незважаючи на те, що стандарти бухгалтерського обліку діють уже досить довго, процедура розподілу загальновиробничих витрат є складною для багатьох економістів і бухгалтерів.

Прямого визначення загальновиробничих витрат положення (стандарти) бухгалтерського обліку не містять. У виробничу собівартість продукції включаються прямі, а також змінні й постійні розподілені загальновиробничі витрати. Крім того, згадується, що загальновиробничі витрати - це витрати на обслуговування й керування виробництвом (цехів, ділянок). Отже, загальновиробничі витрати - це «непрямі» витрати, пов'язані з керуванням і обслуговуванням виробництва. В економічній літературі стосовно до таких витрат використовується термін непрямі.

Навіть в класифікації витрат на прямі і непрямі криються причини нерозуміння проблем розподілу загальновиробничих витрат. Справа в тому, що з визначення непрямих витрат розуміється, що їхня загальна сума співвідноситься з декількома об'єктами (підрозділами, продуктами,

видами діяльності) і необхідним є розподіл непрямих видатків між об'єктами.

Постановка завдання (цілі статті). Метою даної статті є розгляд проблем розподілу загальновиробничих витрат.

Вклад основного матеріалу. Загальновиробничі витрати мають непрямий характер, оскільки не можуть бути віднесені безпосередньо на певний об'єкт обліку витрат. Тобто загальновиробничі витрати беруть участь у виробництві декількох видів продукції.

До цих витрат відносяться: витрати на управління виробництвом; витрати на плату службових відряджень; амортизація основних засобів загальновиробничого призначення; амортизація нематеріальних активів загальновиробничого призначення; витрати на утримання експлуатацію та ремонт, страхування, операційну оренду основних засобів інших необоротних активів загальновиробничого призначення; витрати на вдосконалення технологій й організації виробництва; витрати на охорону праці, техніку безпеки й охорону навколишнього природного середовища; інші витрати [1].

Загальновиробничі витрати поділяються на постійні і змінні. Відповідно до П(С)БО №16 перелік і склад постійних і змінних загальновиробничих витрат встановлюється підприємством самостійно.

До змінних належать загальновиробничі витрати, які змінюються прямо пропорційно зміні обсягу виробництва. Такі витрати розподіляються на кожен об'єкт витрат з використанням бази розподілу, виходячи з фактичної потужності звітного періоду. Змінні загальновиробничі витрати повністю включаються до складу виробничої собівартості продукції (робіт, послуг) в періоді їх виникнення.

До постійних загальновиробничих витрат належать витрати на обслуговування та управління виробництвом, які залишаються незмінними із зміною обсягу діяльності. Постійні загальновиробничі витрати розподіляються на кожен об'єкт витрат з використанням бази розподілу за нормальної потужності. Порядок розподілу загальновиробничих витрат на підприємстві зображено на рис. 1.

На практиці поділ витрат на змінні й постійні виявляється чисто умовним. Підприємству важко визначити які загальновиробничі витрати змінюються пропорційно до обсягу діяльності, а які не змінюються. Тому багато підприємств не виділяють серед загальновиробничих витрат змінних чи постійних, а відразу розподіляють всю їх суму з використанням обраної бази розподілу виходячи з фактичної потужності звітного періоду. Тобто всі загальновиробничі витрати є розподіленими та включаються повністю у виробничу собівартість продукції. За такої

ситуації загальновиробничі витрати не включаються до собівартості реалізованої продукції.

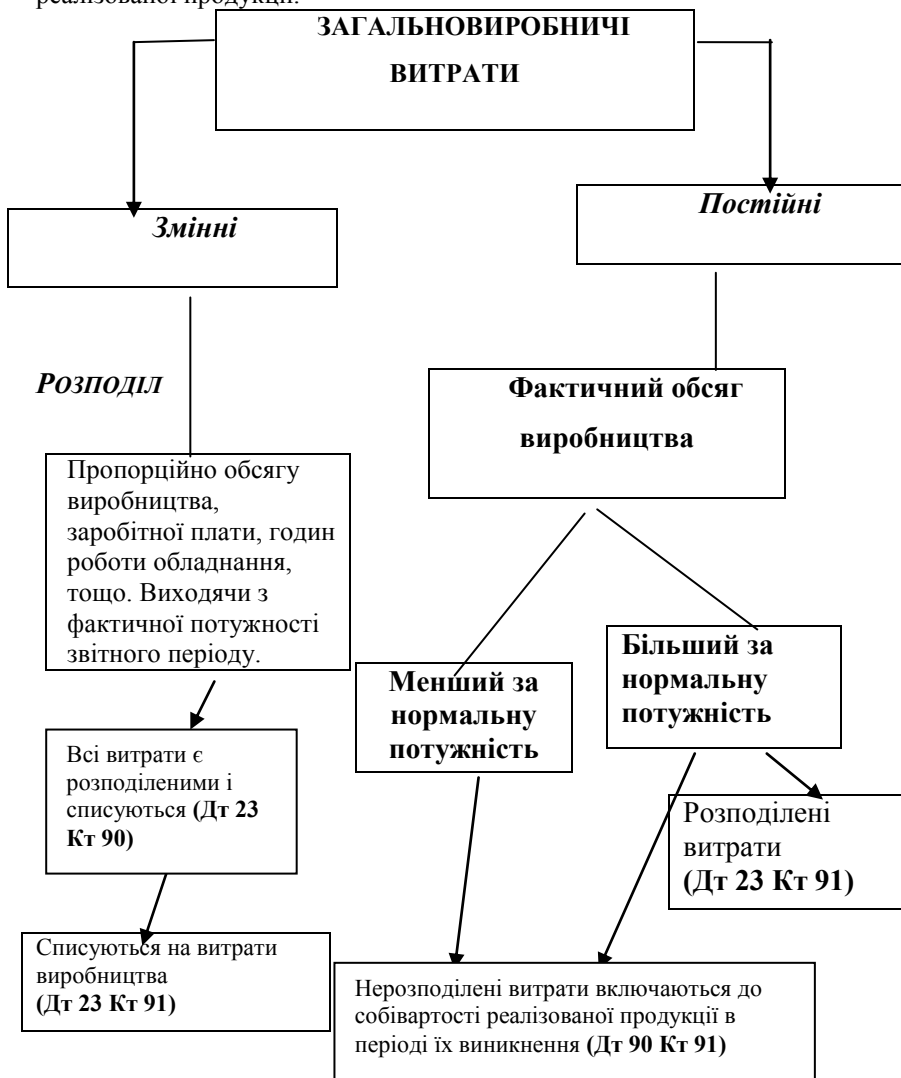


Рисунок 1. Порядок розподілу загальновиробничих витрат

Це стосується як малих і середніх, так і великих підприємств. На перший погляд здається, що великі підприємства не повинні мати проблем розподілу загальновиробничих витрат. Відомо, що постійні загальновиробничі витрати розподіляються виходячи з нормальною потужності підприємства, розрахунок якої, як виявляється, є проблемою для більшості підприємств України. Тому, що умови, в яких функціонують підприємства стрімко змінюються. Показник нормальної потужності підприємства являє собою очікуваний середній обсяг діяльності, що може бути досягнутий за умов звичайної діяльності підприємства протягом кількох років або операційних циклів з урахуванням запланованого обслуговування виробництва. Для підприємств, які функціонують за сучасних умов гострої нестачі обігових коштів, планування обсягів виробництва є важким завданням.

На сьогоднішній день в Україні склалася така ситуація, що багато великих підприємств використовують свої виробничі потужності менше, ніж на 50% або взагалі змушені на деякий час зупинити виробництво. Причиною цього є нестача ресурсів для виробництва через відсутність вільних обігових коштів, які в основному забезпечуються банківськими кредитами. Сьогодні в Україні банки пропонують дуже високі відсоткові ставки - близько 20%. За таких умов функціонування важко розрахувати показник нормальної потужності підприємства для подальшого розподілу загальновиробничих витрат.

Наступним важливим моментом вірного розподілу загальновиробничих витрат є розрахунок величини показника бази розподілу, який співвідноситься з показником нормальної потужності. База розподілу повинна враховувати причинно-наслідковий взаємозв'язок між витратами і об'єктами розподілу. Наприклад: заробітна плата, години праці, обсяг діяльності, прямі витрати, інше. При виборі бази розподілу підприємству необхідно враховувати специфіку діяльності, у тому числі рівень автоматизації, кваліфікацію працівників та інші фактори. Механізм, що дозволяє визначити собівартість до закінчення звітного періоду полягає в тому, що підприємство заздалегідь встановлює нормативи включення витрат у собівартість продукції. Протягом звітного періоду загальновиробничі витрати включаються в собівартість готової продукції по нормам [4]. Планова норма розподілу загальновиробничих витрат визначається на початку звітного року і використовується підприємством кожного місяця при здійсненні розподілу загальновиробничих витрат підприємства. Планова норма розподілу розраховується, шляхом ділення суми планових загальновиробничих витрат на очікувану величину показника бази розподілу.

Для підприємств, які виготовляють різні види продукції можна рекомендувати комбіноване використання планової норми розподілу. Тобто для різної продукції використовувати окрему норму розподілу, яка найбільше підходить до конкретного виробництва.

Висновок. Для правильного визначення виробничої собівартості продукції потрібно точно відносити витрати до конкретних об'єктів. Часто на практиці, спостерігається така ситуація: матеріали отримують для виробництва одного об'єкту, а використовують для декількох. Як наслідок, виробнича собівартість одних об'єктів калькулювання буде вищою, а інших заниженою. Отже, існує необхідність перегляду діючої нормативної бази, що регулює облік загальновиробничих витрат та методології їх розподілу.

Список використаних джерел

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати», затверджене Наказом Міністерства фінансів України від 31 грудня 1999 року №318.
2. «План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств та організацій» затверджений наказом Міністерства фінансів України від 30.11.1999р. №291
3. «Інструкція про застосування плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій» затверджений наказом Міністерства фінансів України від 30.11.1999р. № 291.
4. Вовченко Т. Загальновиробничі витрати - враховуємо та розподіляємо // Дебет-Кредит, №30, 2005. - с.33-38.
5. Шандора Н. Методичні аспекти організації управління витратами / Н. Шандора // Фінанси України. – 2003. - № 12. – С. 53 – 58.

Solovey N.V.

PROBLEM OF DISTRIBUTION OF OVERHEAD COSTS

This article discusses the problems the problem of allocation of overhead costs. The features of classification of expenditures for direct and indirect. Note that you must not only take into account the possibility of direct inclusion of certain costs to a particular object of expenditure, but also the economic viability of direct distribution. In addition, the company must choose between the complication of the primary account, it occurs in allocating costs to direct. As well as carrying out additional supporting calculations for allocating indirect costs and their distribution in proportion to the selected base.

In the economic literature distributed terms "conditional permanent" and "semi-variable": it emphasizes that each article has a cost and a constant and a variable part, and the classification is made depending on what part prevails. Classification of costs into fixed and variable is of interest and relevance of the research.

Key words: Overhead costs, accounting, allocation.